

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1100.

CHICAGO, ILL., 11. OKTOBRA, (OCTOBER 11,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Sedemindvajset let socialističnega dela.

Katoliški škof o politiki.

Pet dni in ena noč za delo, ki bi se ga opravilo v par dneh.

O razvoju socialne družine (Ivan Molek).

"Delavski prijatelj" župan Thompson za "10c fare".

Ameriške unije in stavke (Chas. Pogorelec).

Demokratski "delavski voditelji" nestrankarsko (?) indorsirali Smitha.

Matthew Woll.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Kdo bo naš bodoči predsednik? (Piše J. Pezdirtz.)

"Jugoslovanske podporne organizacije politika in 'politika'."

Obtožbe in pritožbe (Collinwood).

Po skrahirani stavki (Maynard).

Prihodnja konferenca JSZ. za zapadno Penno bo v Braddocku.

Farmer-Labor party v Pennsylvaniji.

Poziv na collinwoodsko konferenco JSZ.

Novi odbori J. S. Z.

"Nada" št. 102 SNPJ. priredi v soboto domačo zabavo.

O shodu in konferenci JSZ. v Syganu.

Maurerjev shod v Detroitu.

Veselica druš. "Slovenski Dom" št. 86 SNPJ.

Naše konference in njihov pomen.

Aktivnosti naših klubov v oktobru.

Važnost oglašanja.

Strankin referendum o njeni ustavi.

Naša kampanjska literatura.

Kampanjski fond JSZ.

J. Radel ml. bo bodoči poslanec petega milwauškega okraja.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom, roman.

Ob vošeni sveči (Albin Čebular).

John Drečnik v Bridgeportu umrl.

Prireditve v Detroitu za Cankarjev spomenik.

Velika važnost stavbinih društev (Chicago).

Cikaški Jugoslovani za slavnostno odkritje Meštrovičevih kipov.

NAŠI ODRI.

Dve važni kulturni prireditvi v Chicagu.

Šubljav koncert v La Salle.

"Martha" ena izmed točk prihodnjega "Lirinega" koncerta.

V nedeljo 21. oktobra 'gremo v Chicagu vsi v "Kamnelom".

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtak. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: NEWELL 2864.

KAMNOLOM

Vstopnina 75c.

v nedeljo 21. oktobra ob 3. popoldne
V DVORANI Č. S. P. S.

Poleg drame govori, petje, godba. Zelo
obširen spored.

Prebitek gre v fond za Dom J. S. Z.

NORMAN THOMAS

— IN —

JAMES H. MAURER

sta vaša kandidata

Zborovanje ohijske konference

— se vrši —

v nedeljo 14. oktobra ob 9. dopoldne

V SLOVENSKEM DELAVSKEM DOMU,

COLLINWOOD, O.

Zastopniki klubov in društev, sodrugi in somišljeniki, udeležite se tega zborovanja v velikem številu.

Zborovanje zavednega slovenskega delavstva v Kansasu
pod avspicijo konference J. S. Z. se vrši

v nedeljo 21. oktobra ob 2. popoldne

V ARMA MOOSE HALL,

ARMA, KANS.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1100.

CHICAGO, ILL., 11. OKTOBRA, (OCTOBER 11,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

SEDEMINDVAJSET LET SOCIALISTIČNEGA DELA

Ali ste pripravljeni na sodelovanje s SVOJO stranko?

LETO 1901 je bilo zelo pomembno za organizirano delavsko gibanje v Združenih državah. Tedaj so se namreč sešli v Indianapolisu, v Masonic Hall, delegatje socialistične stranke in nekaj delegatov drugih neodvisnih organizacij, in ti združeni moške so ustanovili Socialistično stranko Združenih držav.

Med temi reprezentanti so obstojale sicer nekatere difference, katere pa se je srečno izgladilo in šlo k skupnemu delovanju preko njih. Mladi pokret se je pričel razširjati med miselnim delovnim ljudstvom in gibanje je raslo od leta do leta.

Odtlej je preteklo sedemindvajset let. Zgodovina stranke dokazuje, da ji ni bilo z rožami postlano in da je morala iti skozi vroče boje. Od časa do časa so se pojavljali v socialističnem pokretu tudi takozvani ekstremisti, pristaši "revolucionarne" romantike, ki niso pripisovali pokretu ničesar, razen iluzije in konfuzije; naravno, da s svojo propagando niso koristili socialističnemu delavskemu pokretu. Tako je na primer leta 1919 odtrgal val tega iluzijskega romanticizma okoli 35,000 članov-sodrugov od socialistične celine. Socialistično gibanje v tej deželi je dobilo tedaj s tistim revolucionarnim kultom, kakor ga lahko imenujemo, jako žalostne izkušnje. Prvotna leta po ruski revoluciji je bilo v socialističnih vrstah mnogo dobro mislečih sodrugov, ki so smatrali, da je izdala socialistična stranka delavsko stvar, ker se ni hotela ogreti za histerijo levokrnilnikov.

Ta epidemija je končno prenehala, toda pustila je stranko zelo oslajljeno. Če bi bili sledili socialisti takrat hipni emocionalni norosti, tedaj bi bil današnji delavski pokret socialistov v rokah nekaterih avanturistično razporejenih individuijev, katerih ne bi mogel nihče pozvati na odgovornost. Toda socialistično gibanje v tej deželi je odraslo otroškim hlačam in bo naredilo v bodoče kratek obračun z eventualnimi političnimi žonglerji, če bi se še kedaj pojavili v njegovih vrstah.

Socialistična stranka v Ameriki je prežive-

la vse te notranje in zunanje nepravilike, kar znači, da so v njej elementi, ki grade na trdni podlagi. Med obema strankama kapitalističnega razreda — demokrati in republikanci — ni faktične razlike in diferenc; obe očitujeta intelektualno in moralno gnulobo. Da pa sta kljub temu pri moči in veljavi, je krivda na strani nezavednega delavstva, ki jima oddaja svoje glasove. Če bi delavci razumeli, da nimajo prav ničesar pričakovati od teh dveh strank, če bi doumeli in zapopadli važnost organizacije, posebno socialistične, tedaj bi kmalu izostale velike politične zmage ene kakor druge kapitalistične stranke.

Samo ena pot je, da more delavstvo iztrgati vajeti iz rok reprezentantov velekapitala, in to je — potom močne politične organizacije.

Samo en način je, da dobi delavec dovolj poguma, da voli za svoje lastne interese, in ne za interese kapitalistov, in ta način je v sklenjenih delavskih vrstah.

Vsak, kdor misli drugače, se vara. Da je temu res tako, dokazujejo tudi slučaji ameriške delavske organizacije, American Federation of Labor, ki je ponovno moledovala že pri obeh kapitalističnih strankah, dobila pa je toliko od ene, kot druge: ničesar!

Naša pomoč leži v naši lastni samoodpomoči. Ako se delavstvo politično ne organizira v socialistični stranki, ki je edina upoštevanja vredna stranka, katera se resnično bori za delavske interese, nima pričakovati od nikoder pomoči!

Sicer nam pravijo, da živimo v dobi prosperitete in blagostanja, da imamo toliko in toliko avtomobilov itd. Poglejmo vendar, kakšna je ta prosperiteta, o kateri toliko govore:

V Ameriki je danes okoli štiri milijone brezposelnih delavcev, ki tavajo po cestah ter iščejo dela in kruha. V tej blagoslovljeni deželi je dalje šestnajst milijonov delavcev, katerih plača znaša manj kakor 25 dolarjev na teden. Vsled štrajkov in izprtij je bilo nad leto dni nad stotisoč premogarjev brez dela in kruha, in njihovi izgledi so slabši kot slabi, ker so

vsi premogorovi zasebna lastnina posameznih bogatašev. — Milijone farmarjev, ki pridelujejo živila za prebivalstvo te blagoslovljene dežele, je na kantu in ra robu propada. Nad vsem tem pa se košati ostudni imperializem in kapitalizem, ki se pripravlja na kopnem, na morju in v zraku za "varstvo svojih interesov", kateri obstojajo v investicijah denarja ameriških kapitalistov v tujih deželah!

Socialistični pokret čaka še ogromno delo in velike naloge! Ali ste pripravljeni na sodelovanje s SVOJO stranko?

Katoliški škof o politiki

Katoliška cerkev je izmed vseh najaktivnejša v politiki. V mnogih deželah ima takozvane klerikalne stranke, ki sicer nimajo vodstva v vatikanu, a so mu vzlic temu podložne. Kadar sveta stolica te ali one katoliške stranke noče, jo izbriše. To se je npr. zgodilo v slučaju rojalistične katoliške stranke v Franciji in v slučaju precej radikalne katoliške ljudske stranke v Italiji, katero je papež prepovedal na ljubo Mussoliniju. V obeh slučajih je dobil koncesije za "uslugo". Katoliška cerkev na Slovenskem, Poljskem, Moravskem in Slovaškem, v Španiji, Nemčiji itd., je politična moč. Slovensko ljudsko stranko, ki ima slovenske pokrajine Jugoslavije pod popolno nadvlado, vodijo duhovniki. Katoliško stranko v Avstriji vodijo duhovniki, istotako slovaško in druge klerikalne stranke. Katoliška cerkev je v politiki od začetka "politike".

Pa se je dobil škof, ki pravi, da je katoliška cerkev v političnih bojih tradicionalno nepristranska, da se v politične borbe ne vmešava. "Kjer pa se je duhovščina mešala v politične boje, so bile posledice za cerkev vselej katastrofalne", pravi škof James A. Griffin v Springfieldu, Ill. Dne 10. septembra je naslovil duhovščini svoje škofije pastirsko pismo, v katerem ji prepoveduje politiziranje. V njemu pravi med drugim:

"Ta dežela je sedaj zavita v politično kampanjo. Oči vsega sveta so uprte v ta kontest (med demokrati in republikanci). Katoliška cerkev, zvesta svoji historijski poziciji skozi vso zgodovino Zjedinjenih držav, ne sodeluje v tej kampanji.

"Katoliška cerkev, navdahnjena s previdnostjo svojega božjega ustanovitelja, predobro ve, da kadarkoli in kjerkoli je kaka cerkev invadirala domeno strankarske politike, so bile posledice pogubne . . ."

Škofova trditev, da se katoliška cerkev politike ogiblje, je neresnična. Dokaz so katoliške stranke, dokaz je Mehiko in mnoge druge dežele. Posledice njene politike pa so v večini slučajev res pogubne, ako ne za cerkev, pa za

ljudstvo. V Franciji so bile pogubne za cerkev, v Španiji, na Poljskem, v Mehiki itd. pa za ljudstvo. Še največkrat je pač samo ljudstvo na škodi, ako se preveč potopi v versko politiko. Med cerkvami v politiki ni nobene razlike. Politika katoliške cerkve npr. v Mehiki in Španiji, pravoslavne v carski Rusiji, mohamedanske v stari Turčiji, Perziji in drugod, ali pa metodistične in baptistične v južnih državah ameriške Unije je napredku in ljudskim interesom povsod enako škodljiva.

Čigava zasluga je, da je Nemčija še vedno republika

Ameriški kapitalistični listi, ki mnogo pišejo o Nemčiji, so zelo prijazni nemškemu monarhistom in jim pripisujejo veliko večjo moč nego jo imajo. Ko je Nemčija praznovala deveto obletnico republike, je čikaška "Tribune" objavila *editorial*, v katerem zatrjuje, da je pravi oče nove Nemčije ter varuh republike njen sedanji predsednik Hindenburg. Pravi, da je Hindenburg nemški Washington.

Ako bi bili nemški monarhisti res toliko močni, in če bi jim bile razmere v prilog, bi monarhijo obnovili in "nemški Washington" bi bil najbrž med prvimi, ki bi novemu ali pa povrnjenemu vladarju izrekel svojo zvestobo. Od kar je Nemčija republika, je že dostikrat izražal svojo udanost bivšemu kajzerju in tudi kot predsednik ne skriva, da prihaja iz monarhistične šole. Da je Nemčija republika in da se kot taka utrjuje, je zasluga samo nemških demokratičnih strank, v prvi vrsti nemške socialne demokracije, ki je najjačja stranka v državi in danes načeljuje nemški vladi. Socialistično delavstvo je tisti faktor, ki hoče, da se Nemčija razvija kot republika, in monarhisti to prav dobro vedo. Vedo, da bi jo delavci branili z orožjem ako potrebno, le nekateri uredniki v Ameriki nočejo videti te resnice.

ALBIN ČEBULAR:

OB VOŠČENEI SVEČI.

*O, rudar: ti in jaz,
jetičen je nama obraz:
sključena oba čepiva,
ko svet drugi sladko sniva.*

*Duša z dušo govori
oj tam sredi polnoči,
tam se srečava v boilesti
na krvavi trudni cesti.*

*Seže v roko bratu brat,
srce ujame žarek zlat
in spet greva lažje v temo,
ki žija pred nama nemo.*

Demokratski "delavski voditelji" NESTRANKARSKO indorsirali Smitha

V delavski federaciji države New York dominirajo "delavski voditelji" irske narodnosti, ki so v federaciji "nestrankarji", v politiki pa demokratje in kovači mašine tammanistov. V newyorški delavski federaciji je mnogo tisoč socialistov, in ti se bore proti "nestrankarstvu" demokratskih strankarjev. Ker so v manjšini, demokratski "nestrankarji" pa imajo večino, so v imenu delavske federacije indorsirali Smithovo kandidaturo ter demokratsko stranko.

Argument demokratskih "nestrankarjev" pa je tak: American Federation of Labor je nestrankarska, politično "neodvisna". Newyorška delavska federacija je del A. F. of L. Zato sledi "tradicionalni" nestrankarski taktiki. To znači, da tradicionalno indorsira demokrate. Tudi Wm. Green, predsednik A. F. of L. je v politiki demokrat, kot delavski voditelj pa je "nestrankar". Bunk.

Socialistom pravijo: "Vi ste strankarji. Če se bi mi kot organizacija zavzeli za vašo stranko, tedaj postanemo tudi mi strankarji." Ker je to proti tradiciji ameriškega delavstva, ki je bilo vedno "nestrankarsko", so seveda za demokratsko stranko, ker je delavstvu prijazna in ima v nekaterih ozirih boljši program kakor republikanska. To je nestrankarstvo.

See the point?

"Ljudski prijatelj" župan William Hale Thompson

Pri zadnjih županskih volitvah v Chicagu je bil Wm. Hale Thompson izvoljen z ogromno večino. Thompson je delavstvu veliko obljuboval in nič dal. Obljubil je tudi izboljšanje transportacijskih sredstev in znižanje voznine. Sedaj si prizadeva pomagati čikaški motorbus družbi, da dobi čimveč koncesij; potniki na njenih busih plačujejo 10c voznine in če se potem presedejo na poulično karo, jih stane še 7c. Čikaška cestno-železniška družba je izjavila, da je pripravljena uvesti avtobuse kjer ni prog, na katerih bi bila voznina 7c s pravico transferiranja na poulične kare brez doplačila, ako dobi dovoljenje. Mestni svet ga ji je dal. Župan Thompson je ordinanco vetiral, njegov mestni pravnik jo je proglasil za nelegalno, in istotako guvernerjeva komercialna komisija. Vse, kar bi imelo služiti ljudstvu, postaja "nelegalno". In ljudstvo se togoti ter poverja oblast naprej in naprej strankama, ki sta udinjani privatnemu profitu.

Ali kaj storite za razširjenje Proletarca?

O RAZVOJU SOCIALNE DRUŽINE

PREDAVAL IVAN MOLEK

v Milwaukeeju, Wis., dne 25. marca, 1928

(Nadaljevanje.)

Take primitivne, ozke, enolične in izolirane razmere so porodile tudi narodno nestrpnost in napihnenost ali takozvani patrijotizem oziroma nacionalizem. Vsako ljudstvo, vsak narod je smatral sebe za najboljšega na svetu in vsi drugi ljudje, ki so govorili drugačen jezik, se oblačili drugače in častili drugačne bogove, so bili manjvredni. Stari Grki so nazivali vse druge ljudi barbare. Stari Egipčani so se ponosno imenovali "romi", to je ljudstvo in vsi drugi, ki niso bili njihove krvi in jezika, so bili samo napol ljudje. Naši pradedje Slovenci niso bili nič boljši, kar prča ša danes njihovo — in naše — ime. Ime Slovenci in Slovenci izvira iz staroslovenske besede "sloviti", to je govoriti. To znači, da stari Slovenci so bili "govorniki" vsi drugi ljudje, ki niso razumeli njihove govorice, so pa bili mutci ali nemci — in za Nemce je to ime še ostalo do danes. — Li kaj je bil rezultat? To, da je Evropa — ostalega sveta, razen Amerike, niti ne omenjam — še danes politično in kulturno pravi Babel; Evropa, ne samo na Balkanu, marveč na zapadu, kjer se ponašajo z vrhuncem civilizacije, je še vedno razdeljena tribalno, razdeljena jezikovno v večje in manjše jate, ki so se ogradle s političnimi plotovi in so med seboj v večnih prepirih radi teh plotov. Teh večnih kavsov bo konec šele tedaj, kadar poderejo vse politične plotove in temeljito premešajo vse tiste narodne jate. To pride. V Rusiji je revolucija že dobro premešala pisano množico, v ostali Evropi pa izvrši to delo razvoj industrijske federacije pod vodstvom internacionalnih sil in socialno čutečih ljudi. Nov socialni razvoj zahteva novo organizacijo Evrope, zato stara evropska tvorba poka. Nacionalistični krik, ki odmeva po svetovni vojni, je krik umirajočih, ki nimajo več nobenega smisla za življenje. Nacionalne države žive samo radi imena, druge upravičenosti nimajo — zato nimajo nobene bodočnosti.

Ko smo torej zaznali vzroke in spoznali jedro stare družinske institucije, ali moremo še dvomiti, da je doigrala svojo vlogo? Ne moremo. Pogojev za njen obstanek ni več, in na kaj se naj naslanja, ko je izgubila pogoje?

V poljedelski družbi je imela družina dobre pogoje. Imela je svoje polje, svojo zemljo in svoja sredstva za proizvajanje potrebščin. Produkcija je bila družinska. Danes ni več. Produkcija je že davno zapustila dom in se preselila v tovarne, kjer je organizirana v industrijah. Produkcija ni več ročna, temveč strojna. Človeške in živalske mišice so se umaknile mili-

jonkrat večji sili pare in elektrike. Produkcija tudi ni več predmet porabe, pač pa je zgolj predmet trgovine in kupičenja dobička. Nekdanjih pogojev torej ni več. Poljedelec se je oženil predvsem radi tega, da bo imel gospodinjo in delavko, ki mu bo pomagala producirati in katerim bo zapustil zemljo, hišo in drugo imetje. To je bil namen in pogoj družine. Tega pogoja ni več — ostala pa je gola navada, da si tudi moderni delavec stvarja družino na isti način. Zakon, sloneč na moralnem pravu iz poljedelske družbe, ga sili, da si vzame gospodinjo in da ima otroke, dasi nima drugih eksistenčnih sredstev kot svojo mezdo, za katero pa nima nobenih garancij, da bo stalna in trajna. Vsaka večja bolezen ali brezdelje že vrže delavčev družino v kaos in bedo; vsaka najmanjša sapica zmaje in prevrne družino iz tira. Ni več podlage. Današnja družina visi v zraku, ko se je temelj podrl. Ni nobenega pogoja za obstanek. Stvarjanje družin se vrši kar tako na slepo, na riziko, na vero v lepo vreme: če bo dosti moče, bo dobro, ako bo suša, nam pa Bog pomagaj! Bog pa noče nič pomagati, pač pa so moderni Samaritani, ki so pod kožo ravno tako starinski kot Tutankamen, razpredli po vsej deželi zavode dobrodelnosti. To je njihova glavna remedura! Razvaline družin mažejo z oljem miloščine! Ljudi, zdrave in za delo sposobne ljudi reducirajo na stopnjo be-račev!

Ako je poljedelec v primitivni družbi dobil jalove ženo, je bila to zanj največja nesreča. Ostal je brez potomcev, brez dedičev, brez delavcev na svojem polju. Za današnjega delavca je pa to *prava sreča*! In vedno bolj se dogaja, da žena postane jalova, čeprav ni. Ignoranca glede porodne kontrole je vsak dan manjša. To je dokaz, da so revni ljudje že postali desperatni in skušajo si sami pomagati na vse dobre in slabe, pametne in absurdne načine, ker jim dr-žava noče pomagati.

Tako smo spet pri krizi, ki jo — upam — zdaj razumemo. Povzročil je ni peklenšček, o katerem pripovedujejo otrokom in idijotom, da hodi okoli po svetu in vedno gleda, da bi koga požrl; povzročili je niso hudobni ljudje, katerih je res mnogo na svetu; niti sam Bog je ni poslal, da bi z njo skušal ljudi kakor je to delal svoječasno, ko je kuga ali kolera klala pobožne kristjane. Družinska kriza je prišla, ker je morala priti — kakor pride zapeka pri človeku, ki se redno ne čisti. Človeška družba se takisto zelo počasi čisti. Danes smo v industrijski dobi. Način produkcije je radikalno nov. Naravno mora slediti preobrat v vseh poglavitnih panogah življenja. Do tega zaključka prihajamo na temelju materialističnega pojmovanja zgodovine, ali če gledamo na stvar v luči ekonomskega determinizma, ki je znanstveno neovrgljiv. Izkušnje nam to izpričujejo. Ekonomsko-deterministični zakon nam tudi pove:

življenje, ki se ne prilagodi novim razmeram, novemu environmentu, pride v krizo in ta mu diktira: "Prilagodi se ali pogini!"

Družina je vsled preobrata izgubila pogoj za obstanek. Razume se samoposebi, da je to materialni pogoj, ki je vendar glavni. A tudi tam, to je v razredu bogatinov, kjer ne manjka materialnega pogoja, nima več družinsko življenje tiste idejalnosti, svežosti in vsebinske sile kot je je imelo nekoč. Saj vidimo, da se ravno v bogataških slojih najbolj trgajo zakonske zveze, prakticira se porodna kontrola in spolna anarhija je največja. Kriza je torej povsod! In družba sama, torej oblast, priznava brez sramu, da je nekaj narobe. Priznava s tem, da dovoljuje komercialno prostitucijo. Ta je sicer že stara, ali toliko trgovine s spolom še ni bilo nikdar na svetu kakor je danes. Kriza je torej splošna po vseh industrijskih mestih in prodira tudi na farme.

(Dalje prihodnjič.)

CHAS. POGORELEC:

Ameriške unije in stavke

Med vojno in nekaj časa po vojni — le nekaj mesecev pravzaprav — je članstvo ameriških unij naglo raslo. Ko pa je bilo vojne enkrat do dobrega konca, ko so ogromna vojna naročila ponehala, se je začela "slovita" ameriška borba za "svobodo" odprte delavnice. "Odprta delavnica" se nekam čudno glasi, a v ameriškem "žargonu" pomeni delavnico, v kateri unija NI dovoljena. "Vsak delavec naj ima pravico delati 'kjer hoče' in pustiti delo 'kadar hoče'." To je — "odprta delavnica". Ne smeš v unijo, ne smeš stavkati, ne smeš se organizirati, razen v — kompanijsko unijo.

Po vojni je skrahirala velika unija klavniških delavcev (v Chicagu in drugod). Mesarski trust zopet obratuje po "svobodnem" sistemu "odprte delavnice". Unija mašinistov, ki je pred vojno in med vojno šla nagloma navzgor, je padla po vojni za mnogo tisoč članov. Sedaj ni niti od daleč to kar je bila nekoč: močna, progresivna in vzpodbujajoča za ameriški unionizem. Unija pekov — nekoč v tej deželi ena prvih v aktivnostih, v napredku, unija idealizma — in danes? Je še tukaj, a ni več to kar je bila. Komaj še senca! Morda pride zopet navzgor, kajti njen problem je, kako organizirati "mašinske" peke, avtomate — njen problem je kako konkurirati TRUSTU v organiziranju.

Le malo je unij, ki po vojni niso nazadovale. Western Federation of Miners je danes unija pozabljenih tradicij. To kar je od nje ostalo pod imenom Mine, Mill, and Smelter Workers Union, je samo slaboten odsev nekdanj precej močne, žive in energične W. F. of M. In United Mine Workers of America? Še pred nekaj leti inspiracija ameriškega industrialnega unionizma, progresivna, zahtevajoča socialne reforme kakor nobena druga velika ameriška unija — kje je danes?

Tisoče in tisoče premogarjev, njihove žene in otroci — vsi v bedi — to je rezultat kaosa v premogokopni industriji in v — UNJI. Kajti močna, enotna

unija, v kateri prevladuje razumna, dalekovidna taktika, ne bi nikoli dopustila, da se bi kaos v takem obratu razvil toliko daleč kakor se je v premogovniškem. To, prijatelji delavci, so dejstva, o katerih je vredno razmišljati.

Delavci v jeklarski industriji so poskusili z unijo, šli so na stavko in bili poraženi. Vodil jo je W. Z. Foster, tedaj "skriven", danes odkrit komunist, in podpiralo jo je vse organizirano delavstvo. Stavka je trajala dolgo in je končala s porazom. Pokojni Gary, načelnik tega najmočnejšega trusta, pa je delavcem očital, da so zapeljani zato ker premalo bero sveto pismo . . .

Jeklarski trust že dolgo ni več vsemočen prvak med trusti. Razvila se je npr. avtomobilska industrija, kolosalen obrat. Delavstvo v nji je neorganizirano in unija jim je prepovedana, razen Raskobova v General Motors, ki je "kompanijska" in ne sme imeti ničesar skupnega z A. F. of L. In so še drugi veliki obrati, npr. ogromne električne tovarne, kjer izdelujejo razne električne instrumente, telefonske aparate in opremo, radio priprave itd. itd. V nobeni ni unija dovoljena in če bi delavci čakali na kompanijo, jim ne bo nikoli pustila, da se organizirajo za svoje interese. Imamo nadalje tovarne, ki se bavijo s pošiljanjem najrazličnejšega blaga po pošti — takozvani Mail Order Houses — v katerih dela na deset tisoče delavcev, in v nobenem niso organizirani. Začni agitirati za unijo, pa te zapišejo med nezaželjene in boš ob prvi priliki odslavljen.

Rudarji v Butte, Calumetu, Minnesoti itd., so neorganizirani. Poskušali so že z unijo, stavkali so, a kompanije so imele boljše šanse in so s taktiko zavlačevanja bile v vseh bojih v stanju delavce izstradati ter jih utruditi, da je bil končni krah za unijo nezgiben.

Stavke, ki jih delavstvo poslednja leta izgublja, so v glavnem ameriški pojav. Večina unij je v politiki na strani strank, kateri sta pod kontrolo bank in industrialcev. Njuna politična moč je v takih konfliktih upotrebljena proti uniji. In delavstvo piketira, protestira, pisari v liste, apelira na kongresnike, senatorje, na governorje itd. — boj pa se nadaljuje. In kompanija s svojim zavlačevanjem zmaga. Kaj je napak na delavski strani? "Politika za kapitalistične stranke". To je eno, in drugo je zanemarjanje unijske propagande med milijoni neprofesionalnih delavcev. Le prav majhen odstotek ameriških delavcev je v unijah. Strokovno delavsko gibanje, ki bi moglo kaj šteti, pa je nemogoče, če ne štejejo organizirani delavci vsaj 40 do 50% od skupnega števila delavcev. Teh par milijonov, kar jih je v unijah, pa ubija svojo moč še s službovanjem kapitalistični politiki. Le malo število unij, pred vsem one oblačilnega delavstva, je več ali manj na strani delavske politične akcije, vse ostale pa so uđinjane republikanski in pa demokratični stranki — posebno slednji. Sicer pa ne dela razlike — bila demokratična ali republikanska.

Kadar se na konvencijah A. F. of L. govori o potrebi organizirati avtomobilske, jeklarske in druge delavce, se delegacija navadno zadovolji s kako mlačno resolucijo in ostane vse pri starem do naslednje konvencije. Kompanije med tem uvajajo svoje organizatorične metode, kot zavarovalniške sisteme, sportske organizacije, domove, šole, predavanja in vse to večinoma v delokrogu svojih kompanijskih unij.

Ameriško strokovno delavsko gibanje potrebuje temeljito revolucijo; dokler je ne bo, ne bo moglo ni-

kamor navzgor. Že osem let izgublja bitke, in kot faktor postaja vedno šibkejša. Za njegov prepoved je potrebno v prvi vrsti, da organizira delavce v velikih obratih: jeklarskem, avtomobilskem itd. Pripravi bi se moralo na ofenzivne, ne na defenzivne metode. Ne zadostuje, da gre par organizatorjev npr. v Detroit z namenom, da pridobijo avtomobilske delavce v unijo. V ta namen bi bila potrebna ogromna akcija, ki bi zagotovila USPEHE. Isto velja za vsak drug obrat.

Pisec je bil aktiven v organiziranju delavcev v unije mnogo let — začel je s tem poslom pred kakimi sedemnajstimi leti. Doživel je mnogo, mnogo videl in se na tem polju tudi veliko učil. Spoznal je naprimer, da je uspeh za unijo danes nemogoč, ako se začne z organiziranjem v malem. V dobi, ko se ogromne korporacije združujejo v še ogromnejše, ni več mogoče s par organizatorji združiti delavce tega ali onega velikega obrata, kajti za tako nalogo je treba akcije, za katero mora stati vse ameriško organizirano delavstvo z velikim kampanjskim skladom. Treba je ogromno vzgojevalno kampanjo, in ta zahteva dober štab, dobro centralno vodstvo, zveze z vsemi delavskimi postojankami po deželi in četo agitatorjev, ki se vržejo v delo z vsemi močmi kador eden. Če pa je organizatorična kampanja od strani unije slabotna, jo kompanija z lahkoto uniči. Ameriško delavstvo mora šele dozoreti za strokovno, oziroma industrialno organizacijo, kajti sedaj je še vse preveč podvrženo ohlapnosti in pa dostopno "govoricam", ki vzamejo unijam v marsikakšnem boju ves bojovni zamah.

Novi odbori J. S. Z.

V odbore J.S.Z. so bili na splošnem glasovanju članstva izvoljeni sledeči sodrugi in sodruginje:

Eksekutiva J.S.Z.

Frank Alesh, Filip Godina, Frank S. Tauchar, Fred A. Vider in Frank Zaitz od slovenske sekcije. Peter Kokotovich in George Maslach od srbske sekcije.

Nadzorni odbor J.S.Z.

Donald J. Lotrich in Blaž Novak od slovenske sekcije. John Lalich od srbske sekcije.

Nadzorni odbor slovenske sekcije.

Frank Margole, Angeline Tich, Mary Udovich.

Prosvetni odsek.

John Olip, Andrew Miško, Charles Pogorelec.

Glavni tajnik J.S.Z.

Charles Pogorelec. — Rezultat, kako je izpadlo glasovanje v klubih, bo priobčen v prihodnji številki.

Papagaj pravi

Jaz sem za stranko, ki ima večino. Kaj bi metal svoj glas proč! Večina vsaj lahko kaj doseže, manjšina nič!

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

SINOPSIS.

Za bogato Mlinarjevo Cenko je prišel poročni dan. Premožen ženin, ki je iz druge vasi, koraka ponosno v cerkev, kjer je vse slovesno in mašo bere ob tej priliki sam gospod župnik, da spravi visok dar. Poroke revežev pa prepušča kaplanu. Ko se je pomikal svatovski sprevod v cerkev, je stal kaplan Hercog pri oknu v svoji sobi in opazoval pisano procesijo. Naenkrat mu šinejo oči na pokopališče tik cerkve, kjer je stala za nagrobnim kamnom mlada borno oblečena tujka, s pogledom uprta v ženina. Kaj neki počne tu, si je mislil kaplan. Tujka je po odhodu svatov v cerkev naglo odhitela. Medtem se je kaplan počasi pripravil na svoj običajni sprehod. Koraka po trati in bere brevir. Kako se začudi, ko opazi stran s poti, ob potoku blizu mlina tujko s pokopališča, ki strmi v vodo. Kaj išče tod, kaj namerava, se vprašuje, ne da bi si mogel dati jasnega odgovora.

(Nadaljevanje.)

Kaplan pretrga molitev, ki jo je molil ravno za to tujko in ogleduje deklico. Dolgo gleda neznanka na mlin, potem se obrne k potoku; zamišljena hodi na bregu gorindol. Tam, kjer je voda vsled jezi najglobljejša, se ustavi pa bulji dolgo kakor izgubljena v bistro valovje. Naenkrat zakriči s pretresujočim glasom, tako močno, da jo kaplan preko pečine lahko natančno sliši: "Jožef! Jožef!" Še vidi smrtni skok, še vidi, kako se voda zapeni ter pogoltnje tujo deklico. V istem trenutku vrže knjigo na tla, tekoč sleče suknjo in telovnik, pa skače kakor zver, ki so ji lovci za petami, od skale na skalo. Ako bi hotel teči po stezi, ki vodi okrog, bi prišel gotovo prepozno. Tudi tako potrebuje nekoliko minut, preden pride upehan do vode. Potok pa je bil že zopet stari lisjak pa se je delal, kakor da nič ne vé, da je ravnokar objel živo človeško telo z mrzlimi rokami. Bilo je, kakor bi vprašal: "Česa iščeš pri meni? Ničesar ne vem, ničesar ne vem, ne zadržuj me, naprej moram s svojo nevesto."

Ali pošten je tak gorski potok vendar še vedno, dokler ne pride med ljudi, ki ga skalé in zastrupe. Bister je kakor steklo in dovoljuje, da se mu gleda do dna. In tako vidi tudi kaplan, kako se v globočini valja truplo ob rešetki pri mlinu, pa proti jezu. Dvakrat pograbi čevlje in jih sezuje, skoči v mrzlo valovje in izgine v njem. Vse to se zgodi skoraj mehnično, samo ena misel ga navdaja; veseli se, da se je v dijaških letih naučil plavati. Pod vodo tipa z rokami in pograbi nekaj, kar pa mu ostane v rokah lahko kakor peresce. Ruta je. To prepusti deroči struji in grabi globokeje; sedaj zagrabi roko telesa, ki ga vrti voda dalje. Z vso močjo se plavajoč upre sili besnečega potoka, ki noče izpustiti svoje žrtve, temveč bi rajši pogoltnil še drugo. Že sta oba blizu jezu; le še nekoliko korakov dalje in oba se morata raztreščiti tam ob skali.

Grozna je borba v sovražnem valovju, pač samo boj za ohranitev lastnega življenja; kajti truplo, ki ga drži kaplan v rokah, se zdi brez življenja, tako je svinčeno težko in nepremično.

Ali tudi tukaj premaga človeška volja naravno moč. In sedaj, ko se posreči kaplanu, da se z eno roko krepko oprime kamna, je delo dovršeno. Bilo je pač treba še mnogo truda, preden je dosegel s svojim bremenom čez jez suho zemljo. Komaj pa je ubegnul lastni veliki nevarnosti, ki je brez pomisleka skočil

vano, se mu je povrnila zavest in mirna misel. Kaj naj stori sedaj? Prva misel mu je, pohiteti v mlin po pomoč; toda tam je danes vse izumrlo, saj so vsi prebivalci na svatbi. Da pohiti v vas? Preden pride tja, je morda vsaka pomoč zaman, ako je sploh še mogoče pomagati. Kaj naj stori? Tu leži mrtvo človeško truplo pred njim na živi, sveži, cvetni ruši, blede, z zatisenjenimi očmi. Ali se sme on, duhovnik, tudi sedaj še dotakniti tega trupla? Saj je to žensko telo! Tedaj se spomni, da so imeli v duhovniškem seminarju posebna predavanja o reševanju zamrtnikov. Kakšen namen bi imela taka predavanja, ako duhovnik ne bi smel praktično porabiti poukov, ki jih je dobil tam? V božjem imenu torej začne z drugim delom rešitve. Morda je vendar še kaj življenja v tem telesu. Milo se mu stori, ko vidi to truplo odrevenelo pred seboj. Mokrota je enostavno obleko tako prilepila ob telo, da so se njega krasne oblike jasneje odražale. In toliko lepote naj bi bilo že posvečene smrti in gnilobi? Bilo je treba hitro delati. Najprej je poskusil, odstraniti vodo, ki je vdrla v usta in v pljuča. Potem je moral, kakor se je še spominjal, uvesti umetno dihanje. V ta namen pa je treba osvoboditi prsi iz tesnega oklepaja modreca. Iz žepa vzame nožiček. S tresočimi rokami ga odpre, ko vidi, kako se zasveti jeklo na soncu, mu je pri duši, kakor da je zdravnik pri važni operaciji. Krepko prime za modrec, pa prereže tesni oklepaj.

Snežnobe prsi dekleta se pokažejo. Kaplanova roka čuti, da je telo še toplo, zaman pa išče le najtišje-ga srčnega utripaja. Seveda je vedel, da bi mnogo finše uho začulo bitje srca, ali ni se upal prisluškovati, ker bi bil moral položiti lice na golo dekletovo telo. Torej hitro z umetnim dihanjem, ako je sploh še mogoče pomagati. Pokleknil je ob glavi navidezno mrtve, prijel je zglobo, pa je potegnil roki navzgor, da so se grudi vzdignili in potem jih je zopet pustil.

Začetkoma je izvajal to gibanje prehitro, potem pa ga je spravil v soglasje z globokimi dihi lastnih prs.

Sedaj se je kaplan umiril in je imel dosti časa, da je lahko razmišljal. Otrpnjenim rokam, ki jih je krepko držal, se je poznalo na žuljih, da so vajene dela. Ramena so bila polna in okrogla. Kmalu je bilo kaplanovo čelo pokrito s toplim potom, ki je kapal na blede čelo rešenega dekleta. Ej, da bi le kdo prišel, ki bi se z njim izmenjal pri delu. Ali nihče se ne prikaže. Morda je boljše tako. Samo malo jato vrabcev prihiti od mlina in blebetavi ptiči si ščabljuje pripovedujejo svoje misli. "Čiv, čiv, glej, glej, no, kaj še, kaplan!" — "Kaplan pa dekle, pa mlado dekle" — "Lepa reč, lepa reč, res — grem sosedu povedat — povedat — povedat" — "Glej, glej, kakšne meče ima — debele, debele — Cenka ima lepe, lepe — lepe kakor vrabec — Cenka se ženi — se ženi." — "Se ženi? Kdo pa jo snubi? Kaj, Miha? Kaj, Janez? Kaj, Jurček?" — "Ej, Pepe, da Pepe." — "Kaj Pepe? Cenka ima Miho rada, Janeza rada, Jurčka rada — kukal skozi okno." — "Jaz tudi — jaz tudi — skozi okno — Cenka debela, Cenka debela — —". Naenkrat pa poskoči mačka, Cenkina ljubljanka iz trave in s hitrim skokom pograbi preglasnega brbljavca pa ga raztrga z zobmi. Ustrašeni odlete ostali, zabavljajo pa še dalje: "Cenka debela, Cenka debela. Miha, Janez, Jurček, pa tudi kaplan — no, taka reč, nič prida ljudje!" . . .

Že dvakrat je slišal kaplan, da je ura bila na bližnjem zvoniku; in še ni bilo znamenja, da se povrača življenje. Roke so mu bile že težke kakor svinec. Ali dokler more, hoče izdržati. Kaj ga ni dekle v zadnjem trenutku klicalo, naj ji pomaga? "Jožef!" je o!

njen zadnji vzlik. Mar ga je videla? Odkod je vedela, da mu je ime Jožef? Ali ga je poznala? Pogledal ji je v lice, ali bilo mu je tuje, popolnoma tuje. Nikakor se ni mogel spomniti, da bi jo bil že kdaj videl. A lepo je bilo to lice še v smrti. Toda kaj je to? Ali se ne pojavlja rdeč odsvit na obrazu? Ali ni belina na prsih bolj živa? Hipoma pozabi, da je sam utrujen pa nadaljuje svoje delo. Zaman. Torej je bila tista rdečica le slepilo? A sedaj — vzdih, da se ga komaj sliši — ustnice trepečejo. Tudi kaplanovo srce trepeče veselja. Človeško življenje ugrabljeno smrti! Še bolj marljivo nadaljuje reševanje. Kmalu opazi, da začno prsi nezavestne že delovati z lastno močjo in njegova roka začuti slab utripaj žile. Novo znamenje življenja — "Jožef" so dahnile njene ustnice. Kako more vedeti, da je on tukaj? Videti se ne more, trepalnice ima zatisnjene; še le čez nekaj časa odpre oči, ki pa gledajo še srepo, kakor mrtve v daljavo.

Kaplan privzdigne malce njeno telo in ga uravnava tako, da ga oživljajoči solnčni žarki popolnoma zadenejo. Kar je začel kaplan, dokonča solnce. Čez nekaj časa stopi prednjo, tako da pade njegova črna senca nanjo. Celo telo ji vztrepeta. "Ali si ti hudič?" so njene prve besede. In ko pade zopet svetla luč na njo, se ozre vsa začudena. "Kaj nisem v peklu? Ne, to ni peklo — to so nebesa. Bog me gleda, ali jaz ne morem prenašati njegovega blišča — gotovo si ti angelj varuh, ki me je odnesel v nebesa." Polagoma se ji povrne zavest in ona opazi, da ta človek z mokro obleko in z razkuštranimi lasmi le ne more biti angelj in ko še celo opazi, da je njeno gornje telo golo, potegne obleko skupaj ter zarude pokrije prsi z rokami.

(Dalje prihodnjič.)

Pet dni in ena noč za delo, ki bi se ga lahko opravilo v par dneh

Glasilo Slovenske Dobrodelne Zveze "Ameriška Domovina" z dne 26. septembra kritizira v uredniškem članku počasnost šeste redne konvencije omenjene zveze, ki je zborovala pet dni in eno noč, zato da je koncem konca sprejela stvari tako kakor so ji bile predložene od odborov in odsekov prve dneve.

S. D. Z. ni edina, ki ima to hibo. V "parlamentarizmu" smo še zelo slabo "izvežbani". Predsednik je lahko dober in da besedo vsakemu kdor hoče govoriti — in Gornika smo vsi hvalili, kako je bil nepristranski in take stvari — ampak zborovati pet dni in več za organizacijo kakor je S. D. Z., to pa je več kot preveč! Okrog \$6.000 stane, oziroma je stala ta konvencija, približno dolar na vsakega člana!

"A. D." v članku omenja, da ni čudno, kajti en delegat je govoril 46-krat v enem dnevu! Nisem štel, ampak grajo zaslužijo konvenčni red, predsednik in končno vsi mi skupaj. Včasih se kdo pogosto oglašja, in če govori pametno, če tira zborovanje v pravi red — le naj govori! Nesreča za naše konvencije so taki delegatje, ki govorijo samo zato da govorijo, in s svojim iztresanjem besed dostikrat povzročijo brezplodne polemike, ki se vlečejo brez konca in kraja.

S. D. Z. je zborovala pet in pol dneva; ali je morda "socialistična" politika kriva? To vprašam zelo resno...

Morda je na mestu, da Proletarec omenjeni članek, priobčen pod naslovom "Imamo denar in plačali

bomo", ponatisne, ker se večkrat peča s problemi naših podpornih organizacij ter kritizira njihove hibe. Članek se glasi:

Sicer pravijo, da po toči zvoniti nič ne pomaga, in ravno tako resničen je tudi pogovor, da vodo v Savo nositi je nepotrebno delo. Pa vendar se hočemo danes dotakniti tega predmeta. Pozvonili bomo nekoliko v dobrem mišljenju, da morda le pade tupasem kako dobro zrno na ugodna tla, in če ostane ena kaplja vode v Savi, oziroma če se prime le en nasvet razsodnega dela članov in članic Slovenske Dobrodelne Zveze, pa bomo popolnoma zadovoljni.

Konvencija Slovenske Dobrodelne Zveze je bila zaključena v petek 14. septembra. Člani in članice Zveze bivajo vsi v Clevelandu, v okolici ali pa ne več kot 60 milj oddaljeni od Clevelanda. Od konvencije zastopa to članstvo glavni odbor, ki ima vsak mesec svoje redne seje, in po potrebi tudi večkrat izvanredne seje. To je velika prednost, ki jo ima Slov. Dobrodelna Zveza pred drugimi bratskimi Jednotami, kjer se glavni uradniki shajajo le po dvakrat na leto iz vseh krajev Zedinjenih držav. Pri Zvezi se vse zadeve lahko sproti obravnavajo, posli se takoj rešujejo, vsako nasprotstvo se takoj lahko ublaži, zapazi se vsaka napaka takoj, članstvo lahko direktno posluša z glavnim odborom, skratka, te mesečne redne seje glavnega odbora Zveze imajo silno ugodnost za rast in napredek Zveze.

Glavni odbor pri svojih sejah zaslišuje razne priporočbe, prošnje in nasvete od strani društev in članstva. Tekom leta dobrega lahko spozna mišljenje članstva, kaj je koristno večini, kaj večina želi in česa ne odobruje. Zato je glavni odbor lahko vedno pripravljen podati nasvete in navodila glede poslovanja, pravil in drugih zadev Zveze. Zato smo pa že pred konvencijo letos večkrat povdarjali, da konvencija Slovenske Dobrodelne Zveze nikakor ne bi smela trajati več kot k večjemu tri dni. Odbor pride popolnoma pripravljen na konvencijo glede vsega, zlasti pa glede pravil. Tudi na 6. redni konvenciji je imel odbor, ki se je dolgo časa za to pripravljal, vse podatke glede sprememb in novih točk, in konvencija je vse te spremembe in točke z nad dve tretinsko večino odobrila. Sprejeto ni bilo ničesar drugega kot kar je odbor za pravila predlagal, razven par malih formalnosti.

In vendar se je za to vporabilo pet celih dni in ena noč. In to velja silne svote denarja. Sedaj pa primerjamo: Dnevnic delegatov in gl. odbornikov so znesle \$3320, čezurno delo delegatov nas je veljalo \$348.00, zapisniki so veljali \$80.00, vožnja delegatov in glavnih odbornikov \$184.00, darovala je konvencija \$300.00, za dvorano se je plačalo \$150.00, za razne prošnje \$356.00, posamezni odbori, ki so v resnici naredili največje delo, to je, da so spravili skupaj pravila in preračunali tožbe in prošnje, so pa vsi skupaj dobili — \$44.00, recimo štiriinštirideset dolarjev. In ti odbori so bili jedro konvencije. Skupaj je sama konvencija veljala \$4782.50. S konvencijo so pa združeni še drugi stroški, kot n. pr. tisk uradnih poročil, tisk zapisnika in nova pravila, kar bo veljalo še najmanj \$1000.00, potem pridejo še znaki, nagrada \$274.00 za častno stražo, in nekaj drugih manjših stroškov, tako da lahko računamo, da je veljala konvencija Slovenske Dobrodelne Zveze najmanj \$6500.00. To je več kot en dolar na vsakega odraslega člana in članico Zveze. In presneto lep denar je to!

In vendar bi bila konvencija prav lahko v treh

dneh gotova, s čimur bi si prihranili pri Zvezi najmanj \$2000.00, in isto delo bi bilo narejeno kot je bilo na konvenciji, ki je trajala pet dni in pol. Kar zadržuje konvencijo so neprestani govori nekaterih. Saj ve delegacija, da je en sam brat na konvenciji en dan 46 krat vstal in govoril. To je sicer svoboda govora in dejanja v najširšem pomenu besede, toda če koristi Zvezi in njeni blagajni, je drugo vprašanje. VI. konvencija je sicer poslovala zelo parlamentarno, toda včasih primemo za harmoniko in raztegnemo vse mehove, da se vsak lahko temeljito izkašlja. Tega kar ne moremo pozabiti.

Ko smo se amerikanizirali že v vseh zadevah, šegah in običajih, dajmo prevzeti še to lepo lastnost od Amerikancev, da smo točni, kratki in resni v svojih govorih na konvencijah, da govorimo le, kar je potrebno ter končamo konvencijo v 3 dneh. Ako 1000 delegatov bratskih ameriških organizacij, ki zastopajo do pol milijona članov, konča svoje konvencije v dveh in treh dneh v občno zadovoljnost članstva, tedaj jo tudi lahko konča 80 mož in žen, ki zastopa 8000 članov in članic. Nikar ne govorimo, da imamo denar in plačali bomo. Raje recimo, da bomo točno, urno delali, in prihranili denar."

Ne strinjam se z vsem kar piše urednik glasila, posebno ne, ker nam tolikokrat kaže za vzgled ameriške takozvane bratske organizacije, katere končavajo svoje konvencije v par dneh. Tam "rona" vse odbor, in odbornik je v njihovih ceremonijah nekako višje bitje. Tam nič ne zahtevajo računov, kajti dele-

gatom še glasovati ni treba, nikar da bi kaj predlagali! Zato pa imajo pri njih v glavnem le ceremonije in prav malo podpore, v njih takorekoč nič, pri nas pa se glede podpor ni treba nikomur pritoževati. Če si član dveh ali treh naših podpornih organizacij, pa se ti že izplača simulirati bolezen in vleči pet do sedem dolarjev podpore dnevno.

Kar naše organizacije na svojih konvencijah rabi-jo, je več mislečih delegatov in manj onih, ki samo govore, govore in govore pet dni do polnoči ako treba. Jaz mislim, da bi S. D. Z. zelo koristilo, če bi v svoje žile "ubrizgnila" nekoliko "socialistične politike". Izrekel sem smrtni greh, a S. D. Z. bi me ne izključila, tudi če se ji naznamim, kar pa ne mislim. Je v tem oziru precej liberalna, ker nima njena "demokratska" politika nobene opozicije. Če pa bi jo dobila — to bi bilo krika! Ali to ne spada sem. Povedal sem svoje in končam. Večina članov pa še godrnja in bo godrnjala še precej časa nad konvencijo, ki je zborovala "pet dni in eno noč" zato da je glasovala tako kakor bi, pa če bi zborovala tudi samo en dan. Radi samih besed se nam konvencije res ne izplačajo. — N. N.

Ko prečitате "PROLETARCA" in ako ga ne hranite, ga dajte vašemu prijatelju delavcu in ga opozorite na članke in drugo čtivo, ki vas je zanimalo. "Proletarca" izdajamo ne radi profita, ne radi oglasov, ampak da ga DELAVCI, katerim je namenjen, ČITAJO.

V nedeljo 14. oktobra ob 9. dopoldne v Collinwood na konferenco J. S. Z.

V NEDELJO 14. OKTOBRA se vrši zadnje zborovanje ohijske Konference J. S. Z. pred predsedniškimi volitvami. Ta konferenca ne bo važna samo radi kampanje, ampak tudi radi drugih nujnih vprašanj, ki pridejo v razpravo: npr., ali ne bi mogli v Clevelandu in Collinwoodu ter v drugih večjih naselbinah delokroga naše konference imeti močne, vsestransko aktivne klube? Kaj bi morali storiti, da naše gibanje pojačamo, da naše glasilo razširimo in da dobi naš pokret ugled in vpliv, ki mu po vsej pravici pripada? Vemo, da so uspehi odvisni od AKTIVNOSTI, od DELA sodrugov in somišljenikov, in vemo tudi, da potrebuje pokret, če hoče naprej, ŽIVLJENJA. In mi hočemo oboje.

Zborovanju bo podan poseben referat o demokratski stranki, da-li je bolj "delavska" kakor republikanska, in pa, koliko je delavec na boljšem, če zmagajo demokratje ali če zmagajo republikanci. Kaj imajo slovenski delavci v Ohiju pričakovati od ene ali druge stranke?

Posebno v clevelandski naselbini se opažajo med našim delavstvom gotovi tendenciozni pojavi, ki gredo v smer neaktivnosti. Sodrugji in somišljeniki, obrnimo toke v smer, ki vodi v aktivnosti, k uspehom in k delavski samozavesti.

Pridite na zborovanje vsi zastopniki klubov in društev, in vabljeni so VSI SODRUGI IN SOMIŠLJENIKI, kajti delavsko gibanje je vaše gibanje, in ta konferenca je vaša organizacija!

Bilo je tudi poročano, da se vrši na predvečer konference shod in zabava. Te prireditve vsled gotovih vzrokov, ki bodo pojasnjeni konferenci, ne bo. Pridite torej sigurno prihodnjo nedeljo ob 9. dopoldne, — pripravljeni, da storimo vsaki kolikor mogoče, da dvignemo naše gibanje na višino kakor še nikoli ni bilo, in postali bomo delavstvu v vzpodbudo in sebi v ponos — naše aktivnosti bodo dvignile v delavskem svetu tudi ugled naših naselbin — vse to in več bo na razpravi na našem zborovanju.

Morda se ta apel glasi optimistično — toda optimizma in volje je našemu gibanju treba, če hoče po poti napredovanja.

ANTON GARDEN, tajnik Konference.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

DVE VAŽNI KULTURNI PRIREDITVI V CHICAGU.

Klub št. 1 ima pevski in dramski odsek. Oba sta aktivna in oba nudita čikaškim Slovencem priredbe, ki se na tem polju lahko merijo z najboljšimi prireditvami slovenskih kulturnih organizacij.

V nedeljo 21. oktobra ob 3. popoldne bo v dvorani ČSPS. na 18. cesti blizu S. Racine Ave. vprizorjena tragedija "Kamnolom" v štirih dejanjih. S posebno točko nastopi tudi pevski zbor "Sava" in violinist Louis Vitez s svojim tovarišem ter spremljevalko na glasovir.

"Kamnolom" je socialna drama. Njen avtor je znani naš pisatelj nove generacije Tone Seliškar. — Ves prebitek te prireditve gre v stavbinski fond JSZ.

Druga naša prireditev bo v nedeljo 25. novembra v dvorani SNPJ. Tega dne bo namreč imel svoj koncert pevski zbor "Sava", ki zagotavlja, da bo podal še boljši program kot na svojih prejšnjih treh koncertih. "Savini" koncerti se sami hvalijo. To ste potrdili vsi, ki ste bili na njenem koncertu 30. maja t. l. in prejšnjih. — P. O.

KDO BO NAŠ BODOČI PREDSEDNIK.

COLLINWOOD, O. — Ni še lahko uganiti, kdo bo bodoči predsednik Zedinjenih držav. Republikanci so prepričani, da bo Hoover, in demokratje niso nič manj gotovi, da bo Smith. Ampak to je seveda agitacija. Razlike ne bo — pa naj dobi mandat prvi ali drugi. Za nas pa je važno vprašanje, komu bomo oddali svoje glasove: Demokratom? Republikancem? Ali za socialistično listo?

"Jaz bom glasoval za Smitha, on je katoličan, kakor jaz, in pa pivo bo dal nazaj", pravi rojak demokrat. Drugi pa se navdušuje za Hooverja, češ da je bolj sposoben nego Smith in da bo več dela kakor pa če zmagajo demokratje. Tako argumentirajo ljudje, ki si v potu svojega obraza služijo kruh in nič ne pomislijo, da s svojim "metanjem glasov proč" v prid demokratov in republikancev podpirajo sistem, ki jih tepe, vzdržuje korupcijo in zametava svoje interese.

Marsikoga čujem, ki tarna, da ima nestalno delo — po nekaj dni v tednu in plača je nizka. Pa ga povabiš, da pristopi v našo unijo, da se bo z nami vred boril v svoj prid, in odvrne ves jezen, "ah, kaj mi hoče tisti pr . . . union, saj tako nič ne stori za delavce, to je samo humbug, korito za par prefrigancev, da žive na račun ubogih delavcev. In čemu naj bi pristopil? Ni mi sile, zaslužim precej dobro in z basom sva si nekako na roke. Če pa se vpišem v unijo, sem proč. Zameril bi se bosu in najbrž bi me odslovil. Kaj bi bil potem na boljšem radi pristopa v unijo!"

Najprvo je tarna, da mu gre slabo, in omeniš mu unijo, pa kar naenkrat izprevidi, da mu ni sile. In tako imamo kaos vsled kaotičnih misli. Ljudje kritizirajo, obsojajo, dolže kogar morejo, a sebe ne vidijo. Ljudska brezbržnost je največja cokolja napredku. Dva milijona delavcev v socialistični stranki te dežele, pa ne bi bila škandalov kakor so danes, ne bi bilo toliko

stavk izgubljenih in delavec ne bi bil politično preziran kakor je sedaj. Delavski tajnik v zvezni administraciji je milijonar, ki ne čuti prav nič z delavstvom. Udinjan je stranki, katera deluje sistematično za poraz in oslavljenje vsake delavske organizacije, in za to stranko glasuje milijone delavcev in bodo glasovali letos. Tako mečejo proč svoje glasove, pa mislijo, da so med "zmagovalci"!

Lahko je biti med "zmagovalci" in jim služiti, težje pa je biti človek-značaj, bojevnik, ki se ne straši biti med onimi, kateri se bore za pravico in resnico. "Socialistična stranka ne bo še dolgo zmagala," pravi. Mar naj bo to vzrok, da morate glasovati za svoje sovražnike? Vsak glas, ki ga dobi Thomas in Maurer, je glas za ideje, za program, je prispevek k novi ekonomski tvorbi. Vsak glas, ki ga dobi Smith, je samo glas za Smitha v korist tistih, ki ga podpirajo, ki bodo dali milijone za njegovo kampanjo. In istotako za Hooverja. Namesto, da pripovedujete o šibkosti socialistične stranke, čemu je ne napravite močno? Rockefeller, Raskob, Mellon in drugi nam je ne bodo zgradili. Oni so demokratje in republikanci v SVOJEM interesu, vi pa bi morali biti socialisti v VAŠEM interesu.

Včasí si rekel: Ah, če ne bo tukaj nič, grem pa drugem za delom. In greš drugam ter izprevidiš, da si povsod naganjan do skrajnosti, povsod izkoriščen. Tisoči so rekli: Kaj bi se tukaj mučil, grem v stari kraj, tudi tam se da živeti. In so naleteli na isti življenjski boj kakor povsod. V Ameriki je navsezadnje vendarle več kruha, so zaključili in se povračali. Slabo pa je v zlicem. Demokratje in republikanci ne bodo izboljšali položaja. Ena stranka je, ki bo to storila, in da bo to storila čim prej, je vaša dolžnost, da ji pomagate. To je socialistična stranka. Pridružite se ji! Citajte njena glasila! In dne 6. novembra glasujmo vsi za Thomasa in Maurerja ter vse druge socialistične kandidate! — Joseph Pezdirtz.

PRIREDITEV V DETROITU ZA CANKARJEV SPOMENIK.

DETROIT, MICH. — Ljubitelji slovenske literature se z veseljem spominjajo slovenskih pisateljev, posebno pa velikega Ivana Cankarja, ki je našemu narodu toliko dal, narod pa njemu ničesar. Ta narod pa vendarle ve, da je Cankar velik in da velik ostane. Njegova dela imajo trajno vrednost in so njegov spomenik. Vsak kulturni narod pa postavlja svojim velikim sinovom tudi spomenike iz bronu in kamna. Slovenci v tem pravijo niso izjema.

V akciji za spomenik Ivana Cankarja so pripravljani sodelovati tudi Slovenci v Detroitu, in v ta namen je odbor trinajstih različnih društev in klubov aranžiral koncertno prireditev, ki se vrši v soboto 13. oktobra na 247 Artillery Ave. v Slov. del. domu. Ves prebitek gre v fond za Cankarjev spomenik.

Že zanimanje za tako akcijo je dokaz, da gre detroitska naselbina z duhom časa naprej in da bo tudi v tem oziru storila svojo dolžnost. Rojaki, v soboto 13. oktobra vsi na svidenje v omenjeni dvorani.

Skupni pripravljalni odbor ima tudi v načrtu, da priredi v ta namen še en koncert enkrat februarja prihodnje leto in uprizori dramo "Hlapec Jernej in njegova pravica".

Detroiti odbor za Cankarjev spomenik ob enem apelira na druge naselbine, da se tudi pridružijo tej akciji in pripomorejo do gmotnih sredstev. Eden ali drugi ameriških Slovencev bo šel na obisk v domovino in ko bo videl spomenik, za katerega je pomagal prispevati po svoji moči, bo vesel, da je to storil. Razumeti moramo, da kakor vsaka stvar, stanejo tudi spomeniki, in treba je v ta namen zbrati precejšnjo vsoto. Ob enem apelira naš odbor na rojake v domovini, da tudi tam store kolikor morejo, da bo spomenik čimprej odkrit. Pokojni Cankar nam je dal vse kar je premogel — literarne bisere, učil nas je, kazal nam naše hibe in ob enem nas je dvigal. Dajmo mi nekaj za spomenik njemu, ki je nam dal vse.

Anton Jurca.

"MARTHA" ENA IZMED TOČK PRIHODNJEGA "LIRINEGA" KONCERTA.

CHICAGO, ILL. — "Atrakcija" prošlega "Lirinega" koncerta so bili odlomki iz Sidney Jonesove opere "Geisha". Na prihodnjem v nedeljo 11. novembra v dvorani SNPJ. bodo na sporedu točke iz opere "Martha" poleg drugih pesmi, s katerimi nastopi mešan zbor "Lira". Gostovalo bo tudi več pevskih zborov, npr. "Slovan" iz Pullmana in sloviti poljski pevski zbor "Dudziarz-Paderewski", ki ste ga čuli tudi na našem prošlem koncertu. Razen v zboru nastopijo naši pevci in pevke tudi v duetih in kvartetih. Vstopnina je 50c v predprodaji, 75c pri vratih.

Koncerti, ki jih prirejajo naši pevski zbori, zahtevajo mnogo truda in stroškov. Prizadevajo si, da vam nudijo fin ter dobro izvajen program, od vas pa pričakujejo, da napolnite dvorano. To vas ne stane mnogo; za malo vstopnino imate dober program in ob enem pomagate zboru, da dela naprej na polju glasbe in se pripravlja za nove koncerte.

Anna Basha.

JOHN DREČNIK.

BRIDGEPORT, O. — John Drečnik, čigar življenje je bilo res življenje proletarca, je umrl 25. septembra. Zjutraj istega dne ga je zadela kap. Ni se več zavedel in ob 10. zvečer je preminul.

Bil je star 42 let. Rojen je bil v Nemčiji in prišel v Ameriko še čisto mlad. Nastanil se je v kempu Claridge, Pa., s svojimi starši, ki so se preselili v Bridgeport l. 1910 tekom znane westmorelandske stavke. Kje vse je pokojnik bival med tem, mi ni znano, vem le, da je bil v Penni do deset let nazaj, ko se je tu stalno naselil.

Pokojni John Drečnik je imel v življenju mnogo postaj križevega pota. Pred tremi leti mu je zgorela hiša in vse kar je imel v nji. Kmalu po tistem mu je umrla žena, par mesecev po njeni smrti pa se je ena njegovih hčerk oparila do smrti v vreli vodi. Oženil se je drugič, in kmalu potem mu je umrl oče. Zatem ko so mu pokopali očeta, je zbolel in bil bolan dolgo časa. Pred kakimi osmimi meseci mu je umrla mati.

Bil je član kluba št. 11 JSZ., druš. "Edinost" št. 13 SNPJ. in druš. "Rožna Dolina" št. 119 SSPZ. Član kluba je bil skoro od ustanovitve, in prvi, ki je umrl. Klub mu je položil na krsto v zadnji pozdrav lep šop rož in ravno tako sta mu položila vence imenovana društva. Pogreb se je vršil 28. sept. Bil je civilen. Klub in obe društvi so se ga udeležili korporativno.

Če pogledamo v zapisnik prošle vzhodno-ohijske

konference, ki se je vršila 3. sept. na Glencoe, vidimo, da je John Drečnik pomagal pregledovati knjige in listine predsednika stavkovnega pomožnega odbora; v njemu je označeno tudi ime njegove 13-letne hčerke Fern, ki je nabrala v kampanjski fond soc. stranke \$3.90. Zapušča to hčerko in 10-letnega sina od prve žene in soprogo, katerim izrekamo nad težko, nepričakovano izgubo svoje simpatije in sožalje.

Pokojnik je bil naprednega mišljenja, aktiven v smislu podrobnega dela, kakor ga vrši Sinclairjev "Jimmie Higgins". Ni bil govornik ali debator, ni imel kake posebne izobrazbe, podpiral pa je po svojih močeh napredne akcije in med temi delo soc. stranke. Bil bi lahko storil več in bi bil storil, če bi bil več čitanja Proletarca, kar žal ni bil. Ampak storil je za delavski pokret kar je mogel po svoji najboljši moči. Člani kluba št. 11 ga bomo ohranili v spominu.

Joseph Snog.

OBTOŽBE IN PRITOŽBE.

COLLINWOOD, O. — V pravilniku za naše društvene seje je v dnevnem redu tudi točka "Obtožbe in pritožbe". Vselej, kadar pridemo do nje, se vprašam, čemu nam je? Saj jo seje drugih društev nimajo — zakaj naj bo slovenskim potrebna? Zato, ker smo težljivi narod — tó je, da se radi tožarimo.

Podložnik presvitlega cesarja Franca Jožefa sem bil sedemnajst let, in v tistem času sem bil dvakrat na zatožni klopi, ne da bi izvršil kak zločin. Imel sem nepravilne samo zato, ker so naši ljudje radi tožili in denuncirali. Če si mu rekel, da je osel, dasi je bil, pa ni verjel in precej na sodišče! Dobil si 24 ali 48 ur v imenu presvitlega cesarja in osel je bil zelo vesel ter je tožaril naprej. Ta navada se drži tudi nekaterih tukajšnjih Slovencev. Še večjo vlogo pa igra po mojem mnenju ta žalostna hiba med Slovenci v Italiji. Da trpi toliko naših rojakov v okupiranem ozemlju pod fašističnimi šikaniranjmi, je pač v veliki meri krivo tožarenje in ovaduštvo.

V stari zapuščeni naselbini v Westmoreland County, Pa., sem pred leti opazoval to nelepoto lastnost med rojaki. Enkrat so se fantje malo pograbili in eden je hitro šel po policaja, katerim naši rojaki radi potožijo svoje nepravilne. Policaj je bil po narodnosti Čeh in je poznal hibe naših ljudi. Ko je sodnik obsodil pretepače vsakega na \$10 globe, je policaj popravil, da je znašala \$18. Od takrat našim Klondičanom ni bilo treba več klicati policaja, ker je bil vedno takoj pri roki. Ko so naši Notranjci dobili kroglice za balinanje v nedeljo (blue law prepoveduje tak in podoben sport), je bil policaj že tam in plačali so mu vsaki po \$15. Ko so se malo v hiši zavrteli (tudi ples je ob nedeljah prepovedan), že je bil zraven in jemat globo sebi v podkupnino. Nekaj časa je hodil naokrog peš, ko si je pomagal, pa je kupil konja in jezdil, da je bil še hitreje "na licu mesta".

Kadar nastane v društvu ali klubu prepir, se vedno čujejo vkliki: Obtoži ga! Jaz bi ga gotovo če bi meni to rekel. Pa prinese spisano obtožnico in nato obravnave in še več jeze. Kaj imamo od obtožnic? Potrato časa, še več sovraštva in odtujevanje ter odstopanje članov, ko nas je že tako malo. Ako lepa beseda nič ne izda, bo obtožba še manj. To lahko vedo posebno tisti, ki so imeli ali imajo opravka z njimi. Disciplino je lahko usiljevati pri mornarici, v armadi in tudi pri delu, ker je delavec odvisen od zaslužka in vsled tega ne razpolaga svobodno sam s seboj. Drugače pa je v podporni ali politični organizaciji. Te so

odvisne od članov in uspevajo le, če ima članstvo dobro voljo in ne išče kapric. Imeli smo obtožnico, razmotrivali o nji in sodili po najboljšem prepričanju. Rezultat je bil, da ni bil niti tožitelj, ne toženi zadovoljen. Eden je prestopil drugam, drugi pa pustil vse skupaj. Dosegli nismo ničesar, izgubili pa smo dva člana.

Če bi znali malo bolj krotiti razburljivost pri vsaki malenkosti, bi to boljše učinkovalo kot vse obtožbe in pritožbe in bilo bi tudi malo več prijateljstva in bratstva ter resnega dela za socializem.

Collinwoodčan.

JUGOSLOVANSKE PODPORNE ORGANIZACIJE, POLITIKA IN 'POLITIKA'.

CHICAGO, ILL. — Na prošli seji kluba št. 1 JSZ. 28. sept. je predaval F. A. Vider o svojih vtisih iz Minnesote, predvsem o elyški naselbini ter o priredbah in drugem za časa konvencije JSKJ. Govoril je dobro uro, potem je bilo stavljenih nanj nekaj vprašanj, na katere je odgovarjal. Ta seja je tudi sklenila, da klub prispeva \$25 v kampanjski fond, čula je poročilo dramskega ter pevskega odseka ter obširna poročila tajnika P. Bernika o klubovih prošlih priredbah.

Odsek za diskuzije in predavanja je priporočil članstvu kluba, da naj predlaga teme za predavanja ali diskuzije, in odsek jih bo po možnosti upošteval. Kdor članov ima v tem oziru kaka priporočila, jih naj torej naslovi odseku, ali pa sporoči prihodnji seji.

Po seji dne 26. oktobra bomo imeli diskuzijo, in predmet bo, "Jugoslovanske podporne organizacije, politika in 'politika'." Referat o njemu bo imel Fr. Zaitz, nato sledi razprava. Ker je predmet zelo važen, opozarjamo naše članstvo, somišljenike in druge na to razpravo že sedaj. — P. O.

VELIKA VAŽNOST NAŠIH STAVBINSKIH IN POSOJILNIH DRUŠTEV.

CHICAGO, ILL. — Poleg podpornih in kulturnih organizacij zavzemajo med našim narodom v novi domovini zelo važno mesto tudi gospodarska društva, med katere spadajo tudi stavbinska in posojilna društva. Veliko razpravljamo o podpornih in kulturnih društvih, kar je hvale vredno, a le malo je slišati o stavbinskih in posojilnih društvih, katerih naloga je velika za splošno gospodarsko izboljšanje in napredek delavstva v obče. Zato je potrebno, da v kratkem orišemo pomen in namen stavbinskih in posojilnih društev za delavstvo. Propagirajo varčevanje, zbirajo po malih zneskih denar, katerega potem po treznem preudarku nalagajo v posestva svojih članov na prvo vknjižbo, s čimer je pomagano dotičnemu, ki denar vloži ker dobi večje obresti, kakor tudi onemu, ki si ga posodi, ker dobi cenejšo in boljšo postrežbo, kot pa v bankah ali drugih denarnih zavodih. Ves dobiček se razdeli enakomerno med svoje članstvo po vplačanih deležih. Namen stavbinskih in posojilnih društev je osamosvojitve delavstva izpod jarma buržvaznih bankirjev in denarnih mogotcev, ki poznajo delavstvo le tedaj, kadar ga potrebujejo, da iz njega iztisnejo čim več dobička in koristi. S pomočjo stavbinskih in posojilnih društev si je marsikateri rojak omogočil svoj dom, na primeroma lahka odplačila in z manjšimi stroški kot kje drugje. Ustreženo je tudi uložnikom, kajti v banki bi dobili na svoje prihranke le po 3% obresti, med tem ko plačujejo stavbinska in posojilna društva do 7% obresti od vložnega denarja. Ves stav-

binskemu in posojilnemu društvu zaupani denar je vložen na posestva na prvo vknjižbo, kar znači, da je varnost denarja popolnoma varna. Poleg tega so stavbinska in posojilna društva pod strogo državno kontrolo ter se morajo ravnati v smislu zato določenih postav. Važno je torej, da naši rojaki o tem razmišljajo in postanejo člani te prekornostne gospodarske organizacije, kar bo njim samim v dobrobit. Lepa prilika se jim nudi ravno sedaj, ker Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo v Chicagu je otvorilo svojo 40. serijo delnic v petek 5. oktobra 1928 ob 8. zvečer v spodnjih prostorih dvorane SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave., vhod s 27. ulice, kjer društvo obdržava svoje redne seje vsak petek zvečer. Tam dobite vse tozadevne informacije kako postati član te prekornostne organizacije, kako si v nekaj letih prihraniti lep znesek za izboljšanje svoje bodočnosti itd. Vsa potrebna pojasnila dobite tudi od odbornikov tega društva, ali ako se obrnete do tajnika na naslov, Joseph Steblay, 2636 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill. Telefon, Lawndale 9562.

Za publicijski odsek JSPD., Frank Smith.

ŽENSKO DRUŠTVO "NADA" ŠT. 102 S.N.P.J. PRIREDI ZABAVO "KAKOR SMO JIH VČASIH IMELI".

CHICAGO, ILL. — Večkrat kdo pravi: "V prejšnji dvorani SNPJ. smo imeli res imenitne domače zabave." Tako domačo zabavo priredi druš. "Nada" št. 102 SNPJ. v soboto 13. oktobra v spodnji dvorani SNPJ. Vstopnina je samo 35c, in namesto jazz godbe bo igral harmonikar.

Vabimo vse, ki se žele domače zabavati med domačimi ljudmi. Vstopnina, ki je omenjena gori, je zelo nizka. Postrežba bo izborna in *efficient* kakor na vsaki prireditvi društva "Nada". Povabite na to zabavo tudi tiste, ki ne bodo čitali tega sporočila. Na svidenje v soboto! — Članica "Nade".

ČIKAŠKI JUGOSLOVANI ZA SLAVNOSTNO ODKRITJE MEŠTROVIČEVH KIPOV.

CHICAGO, ILL. — Veliki kaos, ki je vladal celo leto pri delu za olepšanje glavnega vhoda v Grant Park, se je končno umaknil redu in oko šetalca ne more, da se ne bi ozrlo na velike kamenite stopnice, ki se dvigajo do onih ogromnih mramornih podstavkov, na katerih bodo kmalu postavljeni "Indijanski bojevniki" — kolosalni kipi, ki so delo našega glasovitega umetnika Ivana Meštrovića. Tu bodo stali skozi stoletja, nemeneči se za elementarne sile, glasni svedoki umetnosti, katera je vznikla v Vrpolju, malem mestu naše domovine.

Približuje se svečani dan odkritja; ali bo naš narod pripravljen, da ga proslavi dostojno na način, ki bo vreden Ivana Meštrovića? Ali bo v stanju pokazati drugim narodom v tej deželi, da znamo tudi mi ceniti umetniško delo našega rojaka Ivana Meštrovića.

Odbor za proslavo odkritja teh kipov je na svoji prošli seji razpravljaj o programu in dozda zaključil urediti slavnost po sledečem sporedu:

1.) Govor; 2.) Petje; 3.) Častna straža; 4.) Skupine v narodnih nošah. Odbor je zaključil, da bo slavnostni govornik pri odkritju Franjo Preveden, profesor na čikaškem vseučilišču. Hrvatsko pevsko društvo "Zora" že deluje na tem, da pozove na sodelovanje za slavnost vsa pevska društva v Chicagu in okolici. Za pojasnila glede tega se je obrniti na njenega predsednika Frank Halauša.

Jos. Bazdarić bo organiziral častno stražo s sokoli in razporedil bo skupine v narodnih nošah. Pri tem mu bo šlo na roke Jugoslavensko Prosvetno Udruženje s kostumi dramskega zbora "Nada" in podporno ter prosvetno društvo "Bratstvo".

Če ima kdo z ozirom na to slavnost kake sugestije, naj jih sporoči odboru za slavnostno odkritje Meštrovićevih kipov. Na tem mestu naj bo izrečena zahvala g. Ivanu Žagarju in g. I. Dujmiću, ki sta akcijo materialno podprla za pokritje eventuelnih stroškov s sejami.

Stjepan Babić, predsednik; Valent Suša, tajnik.

V nedeljo 21. oktobra gremo v Chicagu vsi v "Kamnolom"

Dramski odsek kluba št. 1 JSZ. v Chicagu bo dal v nedeljo 21. oktobra v dvorani ČSPS. našemu občinstvu program, ki si ga bo zapomnilo. Uprizorjena bo tragedija "Kamnolom" v štirih dejanjih, katero je spisal znani slovenski pisatelj Tone Seliškar in bo priobčena tudi v prihodnjem letniku "Ameriškega družinskega koledarja". Že drama je vredna, da jo vidite na odru. Vloge so vse v dobrih rokah. Igralci in igralki bodo prav gotovo izvršile vse, da bo predstava realistična — in to je, kar si boste zapomnili. Muko delavca, ki gara v kamnolomu, se izgara in zaigra s samim garanjem svoje življenje; zapomnili si boste "psa", ki hlasta po močeh delavcev, jih naganja, izkorišča, provocira, a mu to ni še dovolj. Posega tudi po ženah in hčerah svojih delavcev. In nimajo nikjer izhoda. Videli boste eksplozijo, umor, ki ga napravi zapeljana v pijanosti, prizore, ki vas bodo pretreseli, videli boste panoramo življenja, skozi kakršno gredo delavci v kamnolomih in še marsikje od rojstva do groba. Krasna igra! Vloge v nji imajo Donald J. Lortrich, Angeline Tich, Chas. Pogorelec, John Olip, Vinko Ločniškar, naš Pepe Gerbajs, Pavla Skavich, Anna Mihelčič, John Rak, Joe Golob, Joseph Zihlerle, John Hujan, John Kochevar ml. in Frank Wegel. Poleg teh nastopi s par koncertnimi točkami naš zbor "Sava", ki je danes v pevskih močeh tako napredoval, da bo nudil s svojim prihodnjim koncertom res užitek kakršnega v Chicagu dosedaj še niste imeli — in da se povrnemo k programu za 21. oktober, videli boste v več nastopih našega znanca Louis Viteza, nadarjenega violinista, ki bo igral skupaj s svojim tovarišem na gosli s spremljevanjem na glasovir. — Ker smo v predsedniški kampanji, bo povedal nekaj o nji George Koop. Mnogi ga že poznate. Če govori pet minut, pove toliko, kot marsikdo drugi v pol ure. Frank Zaitz bo omenil na kratko namen te priredbe, in namen je, da dobimo čikaški Slovenci čim prej svoj "headquarter", to je, poslopje, v katerem bo dvorana za vaje naših kulturnih društev, za domače zabave, predavanja, shode, kjer bomo imeli knjižnico, "club room" v katerem se bomo shajali, in kjer bodo tudi uradi "Proletarca" in JSZ. V ta namen je v stavbinskem fondu JSZ. zbranega že okrog \$7.000,00 v gotovini in več tisoč v obveznostih. Cilj je torej dosegljiv. Ves prebitek priredbe v nedeljo 21. oktobra gre v stavbinski fond JSZ. Vstopnice so po 75c, — za tak program več kot nizka cena! Dobite jih pri članih in članicah kluba št. 1, in mi vam priporočamo, — sezite po njih in napolnite dvorano do zadnjega kotička. Naprej z našim kulturnim delom! Zanašamo se na vaše sodelovanje. — P. O.

Prihodnja konferenca J. S. Z. za zapadno Pennsylvanijo bo 28. oktobra v Braddocku, Pa.

Konferenca JSZ. dne 30. septembra na Syganu je sklenila, da se radi kampanje in splošnega našega dela skliče pred 6. novembrom še eno konferenco, in ta se vrši v nedeljo 28. oktobra v Braddocku, Pa., v Slovenskem izobraževalnem domu, 9th St. in 121 Talbot Ave.

Zelo važno in potrebno je, da so na nji zastopani vsi klubi in društva Izobraževalne akcije, in enako potrebno je, da se je udeleži tudi kolikor največ moč goče vseh ostalih članov JSZ. Somišljeniki, pridite tudi vi! To zborovanje je sklicano radi naših interesov in zato se pričakuje od nas, da se ga udeležimo. Victor Vodišek.

Javna dražba na čikaški pošti

Čikaška poštna uprava sporoča, da bo prodala okrog tisoč kosov nedostavljenih pošiljatev parcelne pošte. Ti komadi vključujejo obleko, obuvalo, železnino, razna orodja, grocerijo, avtomobilske dele, zlatnino, knjige, radio priprave itd. Tako nedostavljeno blago prodaja vsako leto na javni dražbi. Prihodnja se vrši v četrtek in petek 11. in 12. oktobra v Post Office Annex, 726 M. Monroe St. od 9. do 4. popoldne. Vsak kupec mora plačati 50% kupne vsote takoj, ostalo 24 ur po sklenjeni kupčiji.

MAURERJEV SHOD V DETROITU.

DETROIT, MICH. — James H. Maurer, socialistični kandidat za podpredsednika, bo govoril na shodu v Detroitu v petek 12. oktobra ob 8. zvečer v North-ern Height avditoriju, Woodward in Owen Ave.

P. K.

ŠUBLJEV KONCERT V LA SALLU.

LA SALLE, ILL. — V nedeljo 14. oktobra ob 7. zvečer bo imel operni pevec baritonist Anton Šubelj koncert v Slovenskem domu. Med odmorom bo igral Livekov orkester, po koncertu pa sledi prosta zabava in ples.

V tej naselbinii nimamo prilike slišati vsak čas slovenskega opernega pevca, zato je občinstvo v La Sallu in okolici vljudno vabljen, da se udeleži te važne prireditve. Nudila vam bo užitek, ki ga ne boste pozabili. Anton Šubelj žanje priznanja na vseh svojih koncertih in na vseh je imel dobro udeležbo. Priliko imamo, da ga čujemo tudi mi, in če se je poslužimo, bo dvorana Slovenskega narodnega doma napolnjena. — Frank Martinjak.

Matthew Woll

Matthew Woll je podpredsednik A. F. of L. Do Gompersove smrti je bil razglašan za njegovo dešno roko. Woll je reakcionar, nekompromisen sovražnik radikalcev, pristaš kolaboracije s kapitalisti in nasprotnik delavskih šol kakor je npr. Brookwood Labor College. Dokler bo ameriško unijsko delavstvo trpelo take ljudi na vodstvu, je napredovanje Ameriške delavske federacije izključeno.

FARMER-LABOR PARTY V PENNSYLVANIJU.

JOHNSTOWN, PA. — Kot v drugih državah, so tudi v Pennsylvaniji nastale prva leta po vojni razne delavske in napol delavske stranke, in ena prvih je bila Labor Party in nato Farmer Labor stranke po raznih okrajih. Glasovnice v enih okrožjih so bile zelo zmešane; npr., en kandidat je bil kandidat kar na glasovnicah dveh ali treh strank. Dne 6. novembra bomo imeli v Penni, kot poročajo, predsedniške kandidate kar v sedmih rubrikah in kandidate v državne urade na šestih. Glavne bodo seveda republikanska, demokratska ter socialistična.

Kar se tiče Farmer-Labor stranke v Cambria County, je doživela svoj polom ter zapadla dekadenci. Dne 10. avgusta je imela svojo konvencijo v Portage, Pa., katere so se udeležili tudi štirje člani kluba JSZ. iz Johnstowna, poleg teh sta se je udeležila tudi naša sodruga dr. Ryeski in Rhodes ter še dva druga, v krogu naših slovenskih društev pa smo dobili na svojo stran štiri delegate, tako da je štela naša skupina na konvenciji 12 članov. Vseh udeležencev je bilo okrog 60. Razen naše skupine se je večina nagibala k demokratski stranki, vodstvo Farmer-Labor stranke v Cambria County pa se ji je popolnoma udinjalo. Imelo je namen v imenu te takozvane stranke indorsirati demokratsko stranko. Farmer-Labor party bi jim služila le za masko, da bi lovili z njo še ostale delavske glasove. Naša manjšina, predvsem naši voditelji Frank Podboy, dr. Ryeski ter Rhodes pa so toliko argumentirali proti njihovi nakani, da so jim jo čisto preprečili. Z ribarenjem v kalnem v prid demokratov torej ne bo v našem county nič, da si imeli tudi na na-

sprotni strani dobre govornike. Konvencija je bila razpuščena brez da bi sprejela kako definitivno stališče. Za našega ni bilo večine, svojega pa si radi premočnih protiargumentov niso upali predlagati v sprejem. Konvencija se je razšla brez da bi odobrila kako stranko, kar je vsekakor uspeh za socialiste, kajti večina bi bila brez naše opozicije indorsirala Smitha ter njegovo demokratsko stranko. S pomočjo enega kluba JSZ. smo tako polagoma prodrli med ljudstvo ter pripravljamo socialistični stranki tla za reorganizacijo v tem delu Pennsylvanije. — Vidrich.

O SHODU IN KONFERENCI JSZ. V SYGANU.

STRABANE, PA. — Konferenca JSZ., ki se je vršila 30. septembra na Syganu, ni bila posebno dobro obiskana, shod popoldne istega dne pa zelo dobro. Angleško so govorili Wm. Adams, Liberman in Jessie Stephens iz Anglije, članica angleške delavske stranke in voditeljica angleškega socialističnega ženstva. Prodalo se je precej literature in dobilo \$14.87 posebnih prispevkov v kampanjski fond.

Sborovalci dopoldne so sklenili, da se skliče pred volitvami še ena konferenca in sicer v nedeljo 28. oktobra v Braddocku, Pa. Vršila se bo v Slovenskem izobraževalnem domu na 9th Street in 121 Talbot Ave.

Klubi in društva Izobraževalne akcije v zapadni Pennsylvaniji so vabljeni, da izvolijo zastopnike, ob enem so na to zborovanje vabljeni vsi sodrugi in somišljeniki, kajti to je naše zadnje zborovanje v tej volilni kampanji.

Victor Vodšek, tajnik Konference JSZ. za zapadno Pennsylvanijo.

KALIFORNIJSKO GROZDJE IN MOŠT

Obrnite se za grozdje ali mošt na nas.
Sode in druge potrebščine dobite pri nas.

**LAWRENCE LOTRICH &
JOSEPH P. KRISTAN**

Razpečevalci kalifornijskega grozdja.

1937 So. Trumbull Ave., Tel.: Rockwell 8426.

1819 West 22nd St., Tel.: Canal 6446.

CHICAGO, ILL.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča ro-
jakom v Ameriki
za vse finančne
transakcije.

Njene ameriške zveze so:

- 1.) S. N. P. J. v Chicagu.
- 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd.
- 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York.
- 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavija

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

PO SKRAHIRANI STAVKI.

MAYNARD, O. — Kot znano, je premogarska unija zopet podpisala pogodbo do marca 1930, s katero sprejema nižjo mezdno, toda v okraju Belmont to za premogarje ni izboljšalo položaja, ker na pogajanjih ni bil navzoč noben operator iz revirjev v tem delu države Ohio, pač pa so na povabilo od unije izjavljali, da so z njo opravili pred dobrim letom. V tem okraju obratuje pod unijskimi pogoji samo par manjših rogov, ki so že prej priznali jacksonvillsko pogodbo z določbo, da bodo po poravnavi deležni istih pogojev kakor druge družbe. Ker poravnave ni in je unija pripravljena znižati mezdno lestvico, kakor je to storila v Illinoisu, tudi te male kompanije ne pridejo dosti v poštev, kajti če hoče unija kaj šteti, si mora priporiti priznanje pri velikih kompanijah.

Premogarji so bili v borbi vseskozi solidarni in našim ljudem je treba dati pri tem vse priznanje. Ko je unija pred nekaj tedni razglasila, da dovoljuje znižanje mezde ter separatne pogodbe, je bilo za ljudi to znamenje, da smatra bitko za izgubljeno, in tedaj so se začeli vračati na delo kjer ga je že mogel kdo dobiti. Vsak trezno misleč človek je izprevidel, da so vse nadaljne žrtve zamanj. Doživeli smo velik poraz in dobili bridke izkušnje. Koliko smo premogarji pretrpeli v poldrugem letu borbe, je nemogoče popisati. Če pa smo se iz izkušenj kaj naučili, bomo videli v jeseni pri štetju glasov za predsedniške kandidate.—A. Zlatoper.

Dr. Otis M. Walter Zdravnik in kirurg

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWDALE 4872.

Frank Mivšek COAL, COKE AND WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

Naše konference in njihov pomen.

Pred par leti ni imela JSZ. v vzhodnem Ohiju nobene močne postojanke. Edini aktivni klub je bil v Glencoe. S sodelovanjem Antona Gardna, kluba v Glencoe in naših somišljenikov so se klubi JSZ. obnovili v raznih naselbinah, začeli so obdržavati konference in dne 3. septembra se je vršila že šesta po reorganizaciji. Bila je uspešna v vseh ozirih. Dne 30. septembra se je vršila konferenca za zapadno Pennsylvanijo v Syganu, Pa., ki pa v živahnosti ni dosegla omenjene. Dne 14. oktobra zboruje ohijska konferenca v Collinwoodu, in 28. oktobra kansaska v Armi. Konference JSZ. so ustanove, v katerih delujejo soc. klubi ter napredna društva VSEH jednot in zvez, ter enako samostojna podporna in kulturna društva.

Aktivnosti naših klubov v oktobru.

Kot je razvidno iz kolone priredb naših klubov, ki je običajno na 3. strani platnice, bo oktober precej živahen. V Chicagu ima klub št. 1 dne 21. oktobra veliko dramsko predstavo, na kateri bo izvršenega tudi veliko kampanjskega dela, klub v Springfieldu ima 28. oktobra predstavo in shod, in gotovo je, da bodo imeli večje ali manjše priredbe agitacijskega značaja pred 6. novembrom tudi drugi klubi. Dne 2. septembra je imel svojo prvo veselico klub št. 12 na Willardu, v

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in zaloga
avtomobilskih potrebščin.
Popravljamo avtomobile.
Se priporočava Slovincem.

John Thaler & Ciril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

katerem so naši farmarji. Prebitek je bil namenjen v naš kampanjski fond in za potrebe kluba. Tajnik Štefan Vidmayer poroča, da je bila udeležba srednja. V nedeljo 23. septembra so imeli vinsko trgatavo srbski sodrug v Chicagu. Imeli so na sporedu tudi agitacijske govore.

Važnost oglašanja.

Oglašanje konferenc in priredb je zelo važno. Dopis, če pride šele teden dni pred zborovanjem, shodom ali kako drugo priredbo, ne zadostuje. Vsaka konferenca MORA biti oglašena dober mesec pred datumom zborovanja, da so klubi in društva o nji pravočasno obveščena. Zelo dobro je, če se tajnike klubov ter društev o nji obvesti pismeno, da pisma prečitajo sejem svojih organizacij. Tajniki konferenc večinoma to prakticirajo z velikim uspehom. Pošljite naznanila tudi drugim listom, kot Prosveti, Enakopravnosti in Vestniku.

Strankin referendum o njeni ustavi.

Tajniki klubov JSZ. so dobili pred tednom dni glasovnice iz strankinega urada, na katerih so natisnjena nova pravila in ustava ameriške socialistične stranke, kakor jih je sprejela strankina konvencija aprila t. l. Pošljite rezultat glasovanja tistemu, ki vam pošlje glasovnice; klubi, ki jih dobe iz strankinega urada direktno, naj pošljejo rezultat njemu, če pa jih dobe od tajnika državne organizacije, tedaj temu. Ako jih kateri klub ni prejel, naj piše ponje. Predno stopijo nova pravila v veljavo, jih mora glasom iniciative

enege montanskega angleškega kluba potrditi članstvo. Če bo kaka točka v novih določbah zavržena, ostane v veljavi prejšnja.

Naša kampanjska literatura.

Naši klubi dobe te dni angleške kampanjske letake ter znake "Thomas and Maurer", da jih razpečajo med delavce. Dobili bodo v kratkem tudi slovenske kampanjske letake, enako tudi društva Izobraževalne akcije.

Kampanjski fond J. S. Z.

Val. Hmelich in Joseph Mastnak, Cle Elum, Wash., sta nabrala v kampanjski fond JSZ. \$17.25 in Hmelich piše ob tej priliki: "Povem vam, da je to tukaj težavno delo. Človeka tudi ošpotajo in zatrujejo, da je socialistična stranka tretja kapitalistična stranka. Tako jim zagotavljajo komunisti, pa je nam delo ovirano. Ljudstvo pa se ne zanima dosti, da bi spoznalo resnico. Saj je vam dobro znano, kakšne so razmere." — Trinajstletna Fern Drecnik, Bridgeport, O., je nabrala \$3.90, Vincent Berce od mladinskega društva št. 564 SNPJ. v Detroitu \$8.90, \$5 pa je dalo to društvo iz svoje blagajne. Vsi ti in drugi nabiralci in prispevatelji so bili v izkazu pod rubriko "Kampanjski fond JSZ." v prošli številki. Ostali bodo v prihodnjem.

\$100 je eksekutiva JSZ. že nakazala iz tega fonda stranki, za precejšnjo vsoto bomo nabavili angleških kampanjskih letakov in znakov, da jih razpečajo naši klubi in somišljeniki, par sto nas bodo stali slovenski in hrvaški letaki — da pa bomo to delo v stanju iz-

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TACHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne klientinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.
Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213. Uradije od 2. do 4. pop., izvemši torek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

vršiti, potrebujemo več sredstev kot jih imamo sedaj na razpolago. Sodrugi in somišljeniki, nabirajte prispevke v naš kampanjski fond! Če nimate nabiralnih pol, pišite ponje!

Joseph Radel ml. bo bodoči poslanec petega milwauškega okraja.

Joško Radel ml., ki je kandidat v wisconsinsko nižjo zbornico v petem milwauškem okraju, bo po mnenju naših sodrugov in somišljenikov v Milwaukeeju prav gotovo izvoljen. Ker pa same besede še niso agitacija, so se v kampanji organizirali. Sodruga John Čamernik in Mike Šostarić sta šla okrog naših rojakov trgovcev ter drugih in nabirala prispevke s posebnim namenom, da se porabijo v agitaciji za s. J. Radla. Nabrala sta že prvi dan \$136.— Naravno, da bo ta agitacija pomenila ne samo izvolitev sodruga Radla v zakonodajo, ampak bo pripomogla celi socialistični listi. Pri prihodnjih aldermanskih volitvah v Milwaukeeju pa bodo dobili milwauški Slovenci prvič svojega aldermana, ki bo, samoposebi umevno, socialist, kakor je Radel, ki bo prvi slovenski poslanec v Wisconsinu in edini v ameriški Uniji. — Milwauško društvo št. 1 J. P. Z. "Sloga" je prispevalo v kampanjski fond JSZ. \$25.

V SOBOTO 20. OKTOBRA VESELICA DRUŠ. ŠT. 86 S. N. P. J. V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — V soboto 20. oktobra bo v dvorani SNPJ. velika veselica druš. "Slovenski Dom" št. 86 SNPJ., na katero vabimo članstvo bratskih društev in vse naše občinstvo. Poskrbljeno bo za razvedrilo tako, da se bodo lahko zabavali "stari" in "mladi".

Vsaka vstopnica bo imela poseben kupon, ki bo pomenil srečo za enega ali za eno. Kakšna bo, boste videli na veselici. Vstopnice v predprodaji so po 50c, pri blagajni 75c. Nabavite si jih v predprodaji in opozorite nanje tudi svoje prijatelje. Orkester bo igral v zadovoljstvo plesalcev stare in nove "mode".—n.

ODGOVOR NA "ODGOVOR".

August Zupančiču, Chicago, Ill. — Na redni seji direktorija Jugoslovanskega stavbinskega in posojilnega društva dne 5. oktobra je bil vaš odgovor prečitani, in kot se iz njega razvidi, nimate namena priti na dan z dokazi za katere smo Vas javno vprašali. Direktorij JSPD. Vas ni vprašal če se bojite črnih ali rdečih zvezd, niti vas ne vprašuje, če se zemlja vrti. Vprašal Vas je, da dokažete, če se je Vam res zgodila krivica pri izplačanju Vaše vloge v JSPD., in kdo Vam je krivico storil.

Naš namen je bil javno drugim pokazati, da se ni ozirati na opravljanje, ki ga širi kaka neodgovorna oseba, in da JSPD. ne dela krivice nikomur, ker mu je vse na tem, da posluje v interesu svojih članov. JSPD. napreduje, neglede kako kdo trdi, da se zemlja "vrti", v resnici pa se le dotičnemu v glavi vrti.

Za jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo, Frank Smith, predsednik; Joseph Steblay, tajnik; Martin Nemanich, blagajnik.

ZMOŽNOST POSAMEZNIKA

se največkrat spozna po stanju njegovega želodca. Ako je vaš želodec iz reda, nimate dovolj moči ubraniti se boleznim. Ali ako vzamete

Trinerjevo Grenko Vino

se vaš želodec obdrži v pravem stanju. To zdravilo vam očisti čreva in ojača vas životni sistem. V vseh lekarnah. Pišite po brezplačni vzorec na Jos. Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill., in priložite 10c za pošne troške.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime
Ulica
Mesto, država

PRIPOROČAMO,

da redno hranite pri nas, mi pa bomo imeli na skrbi, da bodo vaše vloge obrestonosne ter varne in da vam bodo pomagale za vas.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.

